herpy

SKÖLDPADDOR

Eastern Snake-necked Turtle

Chelodina longicollis

Chelodina longicollis är en medelstor, köttätande sötvattenssköldpadda från sydöstra Australien. Halsen är så lång att den når omkring 60 % av sköldens längd, och djuret fångar sitt byte med ett blixtsnabbt utfall från botten. Honorna blir upp till 28 cm. Arten kräver ett stort, djupt och rent vattenkar med en solplats, och den är ett djur att titta på, inte att ta upp.

Familj: Chelidae Tidigare namn: *Chelodina novaehollandiae*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**18-28 cm** total längd inkl. svans
Vikt	**450-820 g**
Livslängd	**30-50 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Semiakvatisk**
Biotop	**Våtmark och tempererad skog och äng**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**150 × 75 × 65 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Värmeplats	**30-34 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**50-80 %**
Vatten	**Akvaterrarium** djup 35-40 cm
Vattentemperatur	**22-25 °C**
UVB	**Nödvändigt** Fergusonzon 2
Föda	**Insekter, ryggradsdjur och maskar/sniglar**
Hålls	**Ensamma**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**84-144 mån.**
Kullstorlek	**6-24 ägg**
Kullar per år	**1-3**
Inkubation	**110-185 dagar** vid 26-30 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Ej bedömd (NE)**

Om arten

Chelodina longicollis är en sidhalsad sköldpadda (Pleurodira). Den drar inte tillbaka huvudet rakt, utan viker halsen i sidled in under sköldens kant. Ryggsköldén (carapax) är bred och platt med en fåra längs mitten som blir djupare med åldern, och färgen går från svart till ljusbrun, och bukskölden är gräddfärgad till gul med svarta sömmar. Halsen är lång och smal, grå till svart ovanpå och gräddfärgad undertill, besatt med små spetsiga knoppar. Huvudet är smalt och spetsigt. Unga djur är svarta till mörkgrå med en orange rand längs varje sida av hals och käke och orange fläckar på bukskölden.

Alla mått i texten avser sköldens längd. Honorna är större och djupare i kroppen än hanarna och har en kortare, tjockare svans. Hanarna har längre svans och en något inåtböjd bukskköld. Skillnaderna är små, så könet är svårt att se hos unga djur. Honor blir upp till 28 cm och hanar upp till 25 cm; i näringsfattiga områden blir djuren mindre, honor omkring 22 cm och

hanar omkring 19 cm. Vuxna djur väger 450-820 g.

Arten har doftkörtlar och avger en gul, illaluktande vätska när den känner sig hotad. Hos unga djur sker det vid minsta beröring, och hos vuxna avtar det när djuret vänjer sig vid sin ägare. Djuret kan också hugga i försvar. Det är ett djur att iaktta och inte att hantera.

Sköldpaddan korsar sig fritt med *Chelodina canni* och *Chelodina rugosa* där utbredningsområdena möts. I handeln förväxlas den lätt med den långt större *Chelodina expansa*, som blir omkring 40 cm och kräver ett mycket större kar.

Utbredning och livsmiljö

Chelodina longicollis lever i sydöstra Australien: från Port Lincoln på Eyrehalvön i South Australia genom Victoria och New South Wales och längs kustfloderna i Queensland norrut till Fitzroyflodens avrinningsområde. Arten finns i hela Murray-Darling-bassängen, och väster om Great Dividing Range når den norrut till Burdekinfloden. Bestånden på öar i Bass Strait norr om Tasmanien är införda, och det finns införda djur på Tasmanien och omkring Perth och Albany i sydvästra Australien.

Arten är vanlig i hela sitt utbredningsområde. De största hoten är rävar som äter äggen, vägtrafik, torka och förändringar av våtmarker.

> **Naturlig utbredning:** Australien.

LIVSMILJÖ

Chelodina longicollis finns i många slags sötvatten: träsk, sjöar, flodlaguner, gårdsdammar och långsamt flytande, igenväxta vattendrag, men också i snabbare vatten och i brackvatten. Den är talrikast i grunda, tillfälliga våtmarker utan fisk och andra sköldpaddor. Djuret tillbringar det mesta av tiden på botten och solar sig bara lite.

Arten vandrar över land, upp till flera kilometer, mellan vattenhål, särskilt när det regnar. Om vattenhålet torkar ut gräver djuret ner sig i lövlagret under träd eller söker sig mot permanent vatten och kan ligga i vila (estivation) tills regnet återvänder. Klimatet är tempererat. Arten är aktiv och äter vid lägre temperaturer än andra australiska sköldpaddor och lever därför längre söderut och högre upp än dem. I högländerna i New South Wales kan den övervintra under is.

Födan är allt som kan fångas i vattnet: insektslarver, maskar, grodyngel, grodor, små fiskar, kräftdjur, blötdjur och plankton samt kadaver. Bytet fångas ur bakhåll: halsen kastas fram, munnen öppnas och bytet sugs in.

Läs mer: Uppfödning av grodyngel

Skötsel

TERRARIET

Håll *Chelodina longicollis* i ett akvarium eller ett kar, inte i ett vanligt terrarium. Arten är en bottenlevande simmare och behöver djup mer än solplats. Karet ska vara minst fem gånger så långt som ryggsköldens och hälften så brett som det är långt, och landdelen räknas in i bottenytan. Måtten 150 × 75 × 65 cm är minimimåttet för en fullvuxen hona och ger en vattendel på 110 × 75 cm med cirka 330 liter vid 40 cm vatten och plats för en solplats. En hane på 18-20 cm klarar sig med 100 × 50 cm.

Vattnet ska vara minst dubbelt så djupt som ryggsköldens är bred: 35-40 cm för en fullvuxen hona och cirka 30 cm för en hane. Ungar hålls i vatten som är ungefär lika djupt som ryggsköldens längd, med lätt tillgång till ytan. Ett långt, lågt kar passar bättre än ett högt och smalt.

Solplatsen ska vara så stor att djuret kan komma helt upp ur vattnet och torka helt, till exempel en flytande brygga eller en sluttande strand, och sitta under en värmelampa och en UVB-lampa. Botten kan vara bar, vilket är lättast att hålla ren. Om du vill ha bottensubstrat, använd stora, släta flodstenar; grus, småsten och sand samlar smuts. Ge gömställen i form av rötter, stora stenar och växter, eftersom arten vill ha skydd. Gömställen och växter får inte ha kanter eller hål där djuret kan fastna.

Kraftig filtrering behövs, för arten äter utan att ta hänsyn till röran. Använd ett externt tunnfilter avsett för minst dubbelt så mycket vatten som karet rymmer. Karet ska vara rymningssäkert, för arten klättrar och vandrar.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Värme och temperatur

TEMPERATUR

Vattnet ska vara 22-25 °C. Temperaturen hålls med en termostatstyrd vattenvärmare, och man mäter både i vattnet och över det. Vid under 20 °C blir djuret slött och slutar äta, och för kallt vatten eller plötsliga skiften ger luftvägsinfektioner.

Solplatsen ska vara 30-34 °C. Luften i rummet ska vara 22-26 °C på dagen och får sjunka till 18-22 °C på natten. Ungar trivs i den varmare änden av vattnets område. Lamporna släcks på natten.

En kontrollerad vintervila är inte nödvändig. Djur som hålls inomhus mår bäst när temperaturen är densamma året runt. Om djuret uppehåller sig länge i ett mörkt hörn utanför vattnet är det något fel på vattnet eller temperaturen.

Läs mer: Vintervila och årstider

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Sköldpaddans fuktighet är vattnet, så luftens fuktighet är inte avgörande; 50-80 % i rummet är tillräckligt. Det viktiga är rent vatten. Byt omkring en fjärdedel till en tredjedel av vattnet varje vecka, och ta bort foderrester efter måltiden. Utfodring i ett separat kar håller huvudkaret renare. Använd ett vattenberedningsmedel mot klor när nytt vatten fylls på.

VATTEN OCH VATTENKVALITET

Vattnet är djurets vistelseplats. Det ska vara 35-40 cm djupt för fullvuxna djur (minst dubbelt så djupt som ryggsköldens är bred), syrerikt, rent och 22-25 °C varmt. Filtret ska rena både mekaniskt och biologiskt, och det rengörs i karvatten, inte i kranvatten, så att bakterierna bevaras. Undergrundsfilter och små inre filter räcker inte för ett fullvuxet djur. All elektrisk utrustning vid vattnet ska sitta bakom en jordfelsbrytare.

LJUS OCH UVB

Arten är dagaktiv och beroende av UV-ljus för skelettet. Den tillbringar mindre tid på solplatsen än *Trachemys scripta*, men UVB är ändå nödvändigt. Ferguson-zon 2 är en uppskattning utifrån det beteendet; zonen är inte dokumenterad för arten. Använd ett UVB-rör avsett för kräldjur över solplatsen och ett vitt värmeljus bredvid, och byt röret enligt tillverkarens anvisning, minst en gång om året. Glas och plast stoppar UVB, så ingenting får stå mellan lampan och djuret.

Ljuset ska vara tänt minst 12 timmar per dygn. På sommaren kan djuret få ofiltrerad sol utomhus i grunt vatten, men aldrig utan uppsikt, eftersom det kan bli överhettat.

UTFODRING

Chelodina longicollis är köttätare. Födan ska vara animalisk och varierad: daggmaskar, blodmaskar och svartmaskar, syrsor och andra insekter, små fiskar som guppyer, räkor, krill, musslor och sniglar. Större djur kan få en upptinad nyfödd mus som tillfällig godbit, högst en gång i månaden. Saltvattensfoder sköljs och läggs i blöt i minst en timme.

Pellets för köttätande vattensköldpaddor kan provas, men många djur tar dem inte, så näringen ska inte bygga på dem. Fodret är kalkfattigt, så strö kalk på det två gånger i veckan och ge ett multivitamin med A-vitamin varje vecka. Brist på A-vitamin ger svullna ögon och aptitlöshet.

Ungar matas varje dag och halvvuxna djur varannan dag. Vuxna matas två gånger i veckan. En måltid är ungefär lika stor som djurets huvud; foderrester tas bort efter ett par timmar. Arten äter i vattnet.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Chelodina longicollis är ett djur för iakttagelse. Den är inte socialt lagd och lever ensam i naturen, och i ett kar uppstår ofta strid mellan två djur, eftersom det dominerande växer snabbare. Håll därför ett djur.

Vid störning drar djuret sig in och avger mysk. Håll fingrarna borta från vattnet när djuret får mat, eftersom halsen skjuter fram på bråkdelar av en sekund. Om djuret måste lyftas, ta tag med båda händerna om skölden bakifrån, och håll fingrarna borta från huvudet. Tvätta händerna före och efter. Barn under fem år bör inte hantera djuret.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanarna blir könsmogna efter 7-8 år och honorna efter 10-12 år. Hanarna är mindre när de blir könsmogna: 14-19 cm mot honornas 17-21 cm, beroende på beståndet. Könet syns på svansen, som är längre hos hanen, och på hanens något inåtböjda buksköld.

PARNING

Parningen sker i vattnet under den australiska våren, oftast i september. Hanen nickar med huvudet, simmar snabbt efter honan och lägger sig bakpå henne med bukskölden mot hennes ryggsköld. Honan kan vrida sig loss, men hanen ger sällan upp. Ge honan utrymme och gömställen, och skilj djuren åt om hanen är för ihärdig.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger 6-24 hårdskaliga, avlånga ägg, i genomsnitt omkring 14. Äggen är omkring 30 mm långa och 20 mm breda och väger 6-7 g. Äggläggningen sker i oktober-januari (den australiska våren och försommaren), och upp till tre kullar per år är möjliga; antalet beror på hur mycket föda honan har fått. Honan går gärna flera hundra meter från vattnet för att hitta en högt belägen plats, mjukar upp jorden med vätska från kloaken och gräver med bakbenen. Ge honan en låda med fuktig sand- eller lerblandad jord på landdelen.

INKUBATION

Ruvningstiden är 110-185 dagar, vanligtvis 120-150. Könet beror inte på temperaturen. Embryot kan gå i vila under tiden, och därför varierar ruvningstiden mycket. Ruvningstemperaturen är inte dokumenterad för arten; 26-30 °C är en uppskattning, och ägg utvecklas snabbare i den varma änden. Använd ett fuktigt, men inte blött underlag och vänd inte äggen. Ungarna är omkring 3 cm och väger 4-5 g.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är självständiga från kläckningen; föräldrarna sköter varken ägg eller ungar. Unga djur hålls i grunt vatten, på sköldlängdens djup, vid den varmare änden av temperaturområdet, med en solplats, UVB och gömställen. Fodret är blodmaskar, svartmaskar, små bitar av daggmask och små fiskar, varje dag. De flesta ungar tar inte pellets. Håll ungar enskilt eller med gott om plats, så att de inte biter varandra.

Hälsa och vanliga misstag

Arten är härdig när vattnet och temperaturen är rätt. De flesta sjukdomar beror på skötseln.

- Luftvägsinfektion: väsande andning, bubblor från näsan och sned flytställning. Beror nästan alltid på för kallt vatten eller en för kall solplats. Kräver veterinär.
- Sköldröta: vita eller grå fläckar som inte kan skrubbas bort, vid orent vatten.
- Brist på A-vitamin: svullna ögon och aptitlöshet vid enformigt foder utan tillskott.
- Brist på UVB och kalk ger mjuka och missbildade sköldar och ben.
- Aptitlöshet vid vatten under 20 °C är inte en sjukdom, utan ett tecken på att värmen ska justeras.

Alla kräldjur kan vara symtomfria bärare av *Salmonella*. Tvätta händerna efter kontakt med djur, vatten och utrustning. Sök en veterinär med kräldjurserfarenhet om djuret inte äter, har svullna ögon, öppen mun eller flyter snett.

Läs mer: Karantän och hygien

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.